

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ - ΤΗΣ ΑΛΚΗΣΤΗΣ ΒΑΡΝΑΒΑ

Το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα θα συμμετέχει και επίσημα, από φέτος, στο Διεθνές Πρόγραμμα Αξιολόγησης Μαθητών PISA. Η PISA είναι μια διεθνής έρευνα που διεξάγεται από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) με σκοπό τη διεθνή αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών που συμμετέχουν σε αυτόν.

Η έρευνα έχει σκοπό να καθορίσει αξιόπιστους δείκτες σε θέματα που σχετίζονται με τα μαθησιακά αποτελέσματα των εκπαιδευτικών συστημάτων (γνώσεις και δεξιότητες στους τομείς της Ανάγνωσης, των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών).

Η έρευνα ξεκίνησε το 2000 και διεξάγεται κάθε 3 χρόνια. Σ' αυτή συμμετέχουν οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και άλλες συνεργαζόμενες χώρες. Στην έρευνα PISA 2012 αναμένεται να συμμετάσχουν γύρω στις 67 χώρες, εκ των οποίων οι 32 είναι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Η Κύπρος αδυνατούσε να συμμετέχει μέχρι τώρα, λόγω αντιρρήσεων που προέβαλλε η Τουρκία, ωστόσο μετά από επίμονες προσπάθειες της πλευράς μας θα μπορέσει να συμμετάσχει στην έρευνα PISA 2012. Τον συντονισμό και τη διεξαγωγή της έρευνας έχει αναλάβει το Κέντρο Έρευνας και Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Ο ΟΟΣΑ, προκειμένου να ανταποκριθεί στην αξίωση των κρατών-μελών του να έχουν σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιόπιστα στοιχεία για τις γνώσεις και τις δεξιότητες των μαθητών τους, αλλά και για την αποτελεσματικότητα των

εκπαιδευτικών τους συστημάτων, ξεκίνησε τις εργασίες για το Πρόγραμμα PISA στα μέσα της δεκαετίας του 1990.

Σκοπός του προγράμματος

Σκοπός του προγράμματος είναι η συστηματική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων των συμμετεχουσών χωρών με βάση τις επιδόσεις των μαθητών ηλικίας 15 ετών. Με αυτόν τον τρόπο το πρόγραμμα βοηθά κάθε χώρα να κατανοεί και να ενισχύει την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού της συστήματος και να μαθαίνει από τις πρακτικές άλλων χωρών. Η ποιότητα των αποτελεσμάτων θεωρείται εξασφαλισμένη, αφού έχουν συμφωνηθεί αυστηρές διαδικασίες για την επιλογή του δείγματος, τη μετάφραση των ερωτήσεων και τον καθορισμό των παραγόντων που επηρεάζουν τη σχολική επίδοση. Ένα επίσης σημαντικό στοιχείο είναι ότι λαμβάνονται υπ' όψιν οι απόψεις των μαθητών, που εκφράζουν έλλειψη ενδιαφέροντος για το σχολείο, αμφισβήτηση της ποιότητας των μαθησιακών συνθηκών που προσφέρει η θεσμοθετημένη εκπαίδευση ή αμφιβολίες για την πρόοδο και την ευημερία τους μέσα στην κοινωνία.

Αμφιβολίες και επιφυλάξεις

Υπάρχει όμως και η αντίθετη άποψη σε ό,τι αφορά αυτή την έρευνα, την ποιότητα των αποτελεσμάτων της και τη δυνατότητα εξαγωγής ασφαλών συμπερασμάτων. Το γεγονός ότι συμμετέχουν χώρες με εντελώς διαφορετική πολιτιστική παράδοση και κουλτούρα, κοινωνικά πρότυπα και κυρίως εκπαιδευτικά συστήματα, δεν αποτελεί ορθό μέτρο σύγκρισης, ούτε μπορεί να απαντηθεί με βεβαιότητα ποιο μπορεί να θεωρηθεί καλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα. Επίσης, οι ερωτήσεις αξιολόγησης γίνονται αντιληπτές εντελώς διαφορετικά από τους μαθητές με διαφορετική κουλτούρα και πολιτισμό, ενώ το υλικό αξιολόγησης ενδεχομένως να χάνει την αυθεντικότητά του μέσα από τις αλληπάλληλες μεταφράσεις από τη μια γλώσσα στην άλλη.

Ανάμεσα σε μέλη της ειδικής επιστημονικής ομάδας Φυσικών Επιστημών του PISA, υπήρξε η ανησυχία κατά πόσον οι μαθητές στην εν λόγω έρευνα είναι σε θέση να χειριστούν το υλικό αξιολόγησης. Αυτό για δύο κυρίως λόγους: Ο πρώτος είναι ότι οι μαθητές στην ηλικία των 15 ετών ίσως δεν έχουν την ωριμότητα που απαιτείται για να εμπλακούν με ερωτήσεις οι οποίες προϋποθέτουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και δημιουργικότητας και ο δεύτερος είναι ότι οι μαθητές, αν και μπορεί να είναι αρκετά ώριμοι γι' αυτού του είδους τις ερωτήσεις, το σχολικό πρόγραμμα δεν τους έχει δώσει την ευκαιρία να αναπτύξουν αυτού του είδους τις δεξιότητες.

Προβληματισμός για τα κυπριακά δεδομένα

Κάπου εδώ μπαίνει ένας σοβαρός προβληματισμός για τα κυπριακά δεδομένα και με τι

προδιαγραφές συμμετέχουμε σε αυτήν την πολύ απαιτητική έρευνα. Κατά την περσινή σχολική χρονιά η Κύπρος συμμετείχε στο πρόγραμμα πιλοτικά με 40 σχολεία. Τα αποτελέσματα των μαθητών μας ήταν απογοητευτικά, αλλά, όπως είναι φυσικό για τη μυστικοπάθεια της Κύπρου, αυτό δεν δημοσιοποιήθηκε ποτέ. Για κάποιον που παρακολουθεί τα εκπαιδευτικά δρώμενα, θα έλεγε ότι μια κυπριακή αποτυχία σε μια τέτοια διοργάνωση ήταν αναμενόμενη. Αρκεί να θυμηθεί κάποιος τις συνεχείς αποτυχίες στις Παγκύπριες Εξετάσεις, όπου κρίνεται το μέλλον των τελειοφοίτων και οι μέσοι όροι σε όλα σχεδόν τα μαθήματα κυμαίνονται γύρω από τη βάση. Η σκοπιμότητα της συμμετοχής μας σε αυτή την αξιολόγηση θα πρέπει να έχει και αντικειμενικό σκοπό τη διαπίστωση των αδυναμιών του εκπαιδευτικού μας συστήματος, τη διόρθωσή τους, αλλά και την όλη φιλοσοφία με την οποία αντιμετωπίζουν οι μαθητές μας την οποιασδήποτε μορφής εξέταση.

Οι λόγοι της μαθητικής αποτυχίας

Πολλά μπορεί να υποθεθούν για την περσινή αποτυχία των μαθητών μας:

- Δεν αντιμετώπισαν με σοβαρότητα τη συγκεκριμένη εξέταση, από τη στιγμή που γνώριζαν ότι δεν θα αξιολογηθούν και δεν θα ληφθεί υπόψη στη βαθμολογία τους. Οι μαθητές μας λειτουργούν στην πλειοψηφία τους χρησιμοθηρικά και βαθμοθηρικά και ελάχιστοι θα σκέφτονταν ότι διαγωνίζονται για τη χώρα τους και ότι η επιτυχία της εξέτασης αποτελεί πρώτιστα εθνική υπόθεση και μετά ατομική.

- Παρά το γεγονός ότι οι μαθητές διδάσκονται έναν τεράστιο όγκο ύλης, δεν έχει καταφέρει το εκπαιδευτικό μας σύστημα να τους μάθει «πώς να μαθαίνουν», πώς να έχουν κριτική και συνθετική σκέψη, πώς να συμπεριφέρονται με ωριμότητα απέναντι στη μόρφωσή τους.

- Φταίνε οι εκπαιδευτικοί, είτε γενικά γιατί δεν κάνουν σε όλες τις περιπτώσεις σωστά τη δουλειά τους, είτε ειδικά όσοι ενεμπλάκησαν στο πρόγραμμα και δεν έδειξαν ενδεχομένως την απαιτούμενη σημασία και βαρύτητα. Δεν κατόρθωσαν να πείσουν τους μαθητές για τη σημασία της συμμετοχής τους σε τέτοιους διαγωνισμούς.

- Αυτό είναι το επίπεδο το μαθητών μας, οι οποίοι επίσης θα πρέπει να θεωρούνται ανώριμοι να διαχειριστούν πραγματικά προβλήματα της ζωής στην ηλικία των 15 ετών.

Ανεπαρκές εκπαιδευτικό σύστημα

Άποψή μας είναι ότι η αλήθεια είναι ένας συνδυασμός των πιο πάνω. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι ανεπαρκέστατο, αρκετοί από τους μαθητές μας είναι ανώριμοι και έμαθαν σε έτοιμες λύσεις και οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται και επιμόρφωση και σκληρή δουλειά. Το ερώτημα, όμως, είναι γιατί επιλέξαμε τη συμμετοχή μας σε αυτό το πρόγραμμα; Το κόστος αυτής της συμμετοχής αντιλαμβανόμαστε ότι πρέπει να είναι αρκετό - προετοιμασία, εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί, επιμορφώσεις, διόρθωση κτλ. - και θα ανέμενε κάποιος ότι θα

πρέπει να αξιοποιηθεί ορθά αυτή η συμμετοχή και να μην είναι άλλη μια σπατάλη χρημάτων χωρίς αντίκρισμα.

Αν λοιπόν δεν είμαστε έτοιμοι να μάθουμε από τα λάθη μας, αν δεν αναγνωρίσουμε τις αδυναμίες μας και αν δεν επιθυμούμε πραγματικά να κάνουμε εκείνες τις αλλαγές που απαιτούνται στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, τις περισσότερες από τις οποίες ήδη τις γνωρίζουμε, είναι κρίμα να σπαταλήσουμε κόπο και χρήμα, ειδικά σε μια περίοδο οικονομικής στενότητας, όπου έχουν στερηθεί χρήματα από πιο σημαντικά πράγματα στην παιδεία.